

Nino Rota ako operný skladateľ – Florentský slamený klobúk v Ostrave

<https://operaslovakia.sk/nino-rota-ako-operny-skladatel-florentsky-slameny-klobuk-v-ostrove/>

N. Rota: Florentský slamený klobúk, Národné divadlo moravsko-sliezske Ostrava, 2025, Martin Šrejma (Fadinard), Pavel Divín (Emilio), Miroslava Časarová (Anaide), foto © Martin Popelář / NDM Ostrava

V roku 1906 Pietro Mascagni, neustále meniaci svoj operný štýl, priémeroval v jediný deň v šiestich divadlách *Le Maschere* (Masky), dielo ktoré vzdávalo hold komickej opere talianskych majstrov minulosti. Dnes je tento titul livornského rodáka takmer zabudnutý. O podobný krok sa v roku 1945 pokúsil Nino Rota, o desaťročie neskôr už jeden z najslávnejších autorov filmovej hudby. Jeho operná fraška *Florentský slamený klobúk* mala premiéru až v roku 1955 v La Scale, no dodnes sa pravidelne uvádza. Dňa 13. marca t. r. zaznela v českej premiére v ND moravsko-sliezskom v Ostrave v naštudovaní dirigenta Mareka Šedivého a režiséra Jiřího Nekvasila.

Mladý skladateľ spolu so svojou matkou pripravil libreto podľa slávnej Labicheovej frašky, ktorá bola len v Čechách v rôznych podobách uvedená viac ako sedemdesiatkrát. Filmové spracovanie Reného Claira z roku 1927 sa v známej bruselskej ankete najlepších filmov umiestnilo na druhom mieste.

N. Rota: Florentský slamený klobúk, Národné divadlo moravsko-sliezske Ostrava, 2025, Martin Šrejma (Fadinard), Nikola Novotná (Modistka), zbor NDMO, foto © Martin Popelář / NDM Ostrava

Ostravské divadlo sa na uvedenie Rotovej exkluzívnej opery dôkladne pripravilo, o čom svedčí aj precízne zostavený bulletin dramaturga Juraja Bajúsa, obsahujúci vyčerpávajúcu štúdiu o skladateľovi, vrátane súpisu jeho jedenástich oper, štúdie o podstate žánru frašky a mnohých ďalších informácií. Inscenácia sa stretla s pozitívnou odozvou publika, ktoré Rotu doteraz poznalo predovšetkým ako autora hudby k filmom Felliniho, Viscontiho, Zeffirelliho a k veľkofilmom ako *Vojna a mier* (Vidor), *Kmotr* (Coppola) či *Waterloo* (Bondarčuk).

Hudba Rotovej najznámejšej opery sa v mnohých ohľadoch odlišuje od jeho filmovej tvorby. Predovšetkým v nej vzhľadom na žánr takmer absentuje melanchólia sprevádzajúca filmové tragédie. Už vo filmovej hudbe skladateľ kombinoval vlastné melódie s dielami hudobných veľikánov (Bruckner, Wagner, Mahler). V opere vzdáva hold majstrom talianskej buffy odkazmi na ich tvorbu. Začalo sa to už v dlhšej predohre v rossiniovskom duchu, réžia tu obohatila inscenáciu výstupom dvoch klaunov pred oponou (v inscenácii sa objavovali viackrát ako akrobati).

N. Rota: Florentský slamený klobúk, Národné divadlo moravsko-sliezske Ostrava, 2025, Martin Šrejma (Fadinard), Jiří Hájek (Beaupertuis), foto © Martin Popelář / NDM Ostrava

N. Rota: Florentský slamený klobúk, Národné divadlo moravsko-sliezske Ostrava, 2025, Lada Bočková (Elena), Martin Šrejma (Fadinard), foto © Martin Popelář / NDM Ostrava

V prvom dejstve sa publikum dočkalo duetu milencov pripomínajúceho dvojhlas Noriny a Ernesta z Donizettiho Dona Pasquala. V prvej medzihre, odohrávajúcej sa v dielni, kde sa vyrábajú dámske klobúky, sme sledovali repliku šičiek zo Charpentierovej Louise, zatiaľ čo v druhom intermezze (pred štvrtým dejstvom) Rota zas odkazoval na búrkovú scénu z Rossiniho Barbiera zo Seville. Záverečná časť árie Fadinarda, ktorý netúži po barónke, ale po jej klobúku, nesie jasné veristické rysy Mascagniho štýlu.

Skladateľovi to však nestačilo. Monológ žiarlivého Beaupertuisa pripomína (skôr situačne než hudobne) Fordovu áriu o parohoch z Verdiho Falstaffa, zatiaľ čo defilé svadobčanov a vojakov v poslednom dejstve jasne parafrázuje dve scény z Bizetovej Carmen. Epizódne postavy zas predstavujú paródiu recitatívnych vstupov operných comprimariov. Rotovo spracovanie nielen imituje hudbu operných klasikov, ale aj karikuje maniere operného sveta, parodujúc snahu tenoristov zaskvieť sa vysokým tónom či sopranistky, vyžívajúce sa v koloratúrnych trilkoch.

N. Rota: Florentský slamený klobúk, Národné divadlo moravsko-sliezske Ostrava, 2025, Martin Javorský (Felice), Josef Moravec (Strýko Vezinet), foto © Martin Popelář / NDM Ostrava

N. Rota: Florentský slamený klobúk, Národné divadlo moravsko-sliezske Ostrava, 2025, foto © Martin Popelář / NDM Ostrava

Napriek rozmanitosti inšpirácií si Rotova hudba udržiava vnútornú jednotu. Zaujímavosťou je, že zborové scény sú tradičnejšie než niektoré sólové výstupy (napríklad postava nevestinho otca Nonancourta), ktoré majú skôr konverzačný charakter. Práve v zborových scénach má hudba tejto opery viac styčných bodov s jeho filmovými melódiami.

Dirigentovi Marekovi Šedivému sa podarilo preniesť rôzne hudobné podnety do vyváženého celku, ktorému sa nielen v príbehu, ale aj v hudbe (a vďaka réžii aj vo vizuále) dokonale hodí názov fraška. Strhujúce tempo diania vrcholilo v treťom a štvrtom dejstve a skončilo sa, azda ironicky, pokojným záverom. Z bohatého priehŕstia vtipných scén by som vypichol parodickú prípravu nevesty na svadobnú noc.

N. Rota: Florentský slamený klobúk, Národné divadlo moravsko-sliezske Ostrava, 2025, Martin Gurbaľ (Nonancourt), Veronika Rovná (Elena), zbor NDMO, foto © Martin Popelář / NDM Ostrava

N. Rota: Florentský slamený klobúk, Národné divadlo moravsko-sliezske Ostrava, 2025, Tomasz Suchanek (Čatár stráží), zbor NDMO, foto © Martin Popelář / NDM Ostrava

Scénograf David Bazika pripravil typickú jednoduchú scénu s množstvom dverí, ktoré účinkujúci hojne využívali, čím vznikla akási „skryvačka“. Desiatka interpretov väčších či menších postáv výborne naplnila zámery autora i režiséra. Spomeňme aspoň tenoristu Martina Šrejmu, etudy žiarlivca Beaupertuisa v podaní barytonistu Jiřího Hájeka, paródiu naiviek v podaní Veroniky Rovnej či šľachtičien v správaní sa Anny Nitrovej. Rozsahom nevelikú, no pre pointu príbehu dôležitú postavu hluchého strýka si s chuťou zahral Václav Moris.

Azda jediným diskutabilným prvkom bolo uvedenie opery v talianskom origináli, pričom bulletin obsahoval český preklad libreta. Vydarená inscenácia však viac osloví priaznivcov frašky a znalcov dejín talianskej komickej opery než milovníkov Rotových filmových melódií.

Autor: Vladimír Blaho

písané z premiéry 13. 3. 2025

Nino Rota: Florentský slamený klobúk

Národné divadlo moravsko-sliezske v Ostrave

Premiéra 13. marca 2025

Hudobné naštudovanie: Marek Šedivý

Dirigenti: Jiří Habart, Marek Šedivý

Réžia: Jiří Nekvasil

Scéna: David Bazika

Kostýmy: Zuzana Bambušek Krejzková

Pohybová spolupráca, gagman: Števo Capko

Zbormajster: Jurij Galatenko

Dramaturgia: Juraj Bajús

Fadinard, bohatý mladý muž: Berk Dalkılıç, Martin Šrejma

Nonancourt, poľnohospodár: Martin Gurbaľ, Miloš Horák

Beaupertuis: Jiří Hájek, Roman Vlkovič

Strýko Vezinet, hluchý: Josef Moravec, Václav Morys

Emilio, poručík: Pavel Divín, Daniel Kfelíř

Felice, Fadinardov sluha: Martin Javorský, Peter Svetlík

Achille z Rosalby / Strážnik: Rudolf Medňanský, Vincenc Ignác Novotný

Čatár stráže: Ihor Maryshkin, Tomasz Suchanek

Minardi, huslista: Vladimír Liberda, Jan Šošola

Elena, Nonancourtova dcéra: Lada Bočková, Veronika Rovná

Anaide, Beaupertuisova manželka: Miroslava Časarová, Barbora Perná

Modistka: Marcela Gurbaľová, Nikola Novotná

Barónka zo Champigny: Anna Nitrová, Alžběta Vomáčková

www.ndm.cz - Práve ste skopírovali článok z webu www.operaslovakia.sk, ktorý je chránený autorským zákonom. Pre použitie citátu nás, prosíme, kontaktujte na adrese: redakcia@operaslovakia.sk